

Scopul. Evaluarea percepției atractivității sistemului sănătății pentru tinerii specialiști pentru elaborarea recomandărilor de sporire a atractivității acestuia.

Obiective. Analiza literaturii și experienței altor state cu privire la atractivitatea sistemului medical pentru tinerii specialiști; evaluarea atractivității materiale, financiare și profesionale a sistemului medical din punctul de vedere al tinerilor specialiști; evaluarea atractivității materiale, financiare și profesionale a sistemului medical din punctul de vedere al managerilor de instituții medico-sanitare; elaborarea recomandărilor care sunt necesar de a fi întreprinse în sporirea atractivității sistemului medical pentru tinerii specialiști.

Materiale și metode. Tipul studiului: Tipul studiului – descriptiv, selectiv, mixt. În partea calitativă au fost efectuate interviuri în profunzime cu factori decizionali din instituții medico-sanitare raionale, municipale și republicane. Studiul cantitativ a fost efectuat aplicând o anchetă sociologică prin intermediul Google Forms la 358 de medici-rezidenți din Republica Moldova. *Metodele studiului:* istorică, sociologică, comparativă, biostatistică, grafică.

Rezultate obținute. Atractivitatea sistemului național de sănătate este apreciată de către medicii rezidenți preponderent cu note cuprinse între 4 și 7. Din cauza lipsei orientării în carieră la nivel de liceu, majoritatea tinerilor din studiu raportează că au ales medicina din motive altruiste. Drept urmare, doar 8% din intervievați au devenit mai optimiști pe perioada studiilor, majoritatea însă au fost demotivați încă din studenție. Migrația cadrelor medicale rămâne a fi o problemă. Doar 19% din respondenți au declarat că nu ar dori să activeze în instituții medicale de peste hotare. Din toți tinerii specialiști 82% și-ar dori să activeze în Chișinău. Obligativitatea activării conform repartizării Ministerului Sănătății este apreciată pozitiv doar de 6% din respondenți. Principalii factori demotivanți menționați de respondenți sunt: salariul (77,1%), starea economică din țară (68,2%), condițiile de muncă și lipsa echipamentelor (54,8%). Factorii de atracție (motivatori) care s-au evidențiat în rândul tinerilor specialiști sunt: salariul mai mare (88,9%), reparația clădirilor și asigurarea cu echipamente și tehnologii noi (74,7%), oportunități mai bune de dezvoltare și avansare profesională (73,3%). Salariile care ar motiva tinerii specialiști să activeze în sistemul național de sănătate se încadrează între 20.000 și 30.000 de lei. Pentru a activa într-o instituție raională sau un centru de sănătate rural, conform opiniei respondenților, salariul ar trebui să fie majorat cu 5.000-10.000 lei.

Concluzii. Atractivitatea sistemului național de sănătate pentru tinerii specialiști este una din problemele principale cu care se confruntă sistemul. Persoanele intervievate apreciază atractivitatea sistemului național de sănătate drept una medie. Pentru ca sistemul național de sănătate să devină mai atractiv pentru tinerii specialiști, politicile statului trebuie să se axeze primordial pe asigurarea condițiilor de muncă confortabile și a echipamentului performant, majorarea salariilor, dar și crearea de oportunități de dezvoltare și avansare profesională. Relația cu superiorii, de asemenea, este o problemă care afectează atractivitatea sistemului național de sănătate. Implementarea legii malpraxisului și protecția juridică a cadrelor medicale sunt printre așteptările tinerilor specialiști.

Cuvinte cheie. Atractivitate sistem național de sănătate, tineri specialiști, rezidenți, factori motivatori și demotivanți, repartizare.

MODELAREA SISTEMULUI NAȚIONAL DE REFERINȚĂ, DIAGNOSTICARE ȘI TRATAMENT A PACIENȚILOR CU ACCIDENTE VASCULARE CEREBRALE ACUTE

**Gheorghe COCIORVA
Mihai CIOCANU**

Scopul. Evaluarea sistemului național de referință, diagnostic și tratament a pacienților cu accidente vasculare cerebrale acute pentru argumentarea științifică a caracteristicilor esențiale ale acestuia și elaborarea unui set de recomandări pentru implementare.

Obiective: Analiza documentelor de politici, de reglementare și a practicilor naționale și internaționale în managementul pacienților cu accidente vasculare cerebrale acute; estimarea disponibilității resurselor umane și financiare ale sistemului național de referință, diagnosticare și tratament a pacienților cu accidente vasculare cerebrale (ACV) acute; evaluarea infrastructurii de diagnosticare și tratament a pacienților cu accidente vasculare cerebrale acute în spitalele din Republica Moldova; argumentarea științifică a caracteristicilor organizaționale esențiale, de infrastructură și financiare ale sistemului național de referință, diagnosticare și tratament a pacienților cu accidente vasculare cerebrale acute; elaborarea recomandărilor privind instituirea în Republica Moldova a sistemului național de referință, diagnosticare și tratament a pacienților cu accidente vasculare cerebrale acute.

Materiale și metode: Tipul studiului – descriptiv, selectiv, mixt. Cercetarea cantitativă a fost realizată prin aplicarea unui chestionar de evaluare (Health Metrics Network al OMS) a sistemului național de referință, diagnostic și tratament a pacienților cu AVC următoarelor categorii: medici neurologi care activează în instituțiile medico-sanitare publice, medici de urgență care activează în cadrul unităților de primiri urgențe și Centrului Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească, personal de conducere a instituțiilor medico-sanitare publice de nivel republican, municipal și raional, profesori ai Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, personal de conducere a subdiviziunilor de profil din cadrul Ministerului Sănătății. Studiul calitativ a fost realizat prin folosirea unui tabelul de contingență, completat de specialiștii de bază în domeniu, experții locali și internaționali privind argumentare științifică a caracteristicilor esențiale ale modelului sistemului național de referință, diagnostic și tratament a pacienților cu AVC acute.

Rezultate obținute: Cercetarea a demonstrat că pentru asigurarea accesului geografic echitabil, în ora de aur, a populației țării la servicii medicale calitative, modelul național de referință, diagnosticare și tratament al pacienților cu AVC acut trebuie constituit din 7 centre primare de AVC acut, amplasate în Spitalele raionale Edineț, Soroca, Orhei, Ungheni, Hîncești, Comrat, Căușeni și 5 Centre multidisciplinare de AVC acut în Spitalul Cahul, Spitalul Clinic Bălți, Spitalul Sf. Treime, Institutul de Neurologie și Neurochirurgie și Institutul de Medicină Urgentă. Centrele multidisciplinare pentru pacienții cu AVC acut trebuie să ofere atât servicii de diagnostic și tratament medicamentos (tromboliză), cât și acces la tehnologii medicale și chirurgicale avansate (metode noi de diagnostic, radiologie intervențională, chirurgie vasculară și neurochirurgie). Studiul a demonstrat că, în instituțiile spitalicești terțiare, există capacități adecvate (medici pregătiți în științele neurologice și în imagistica de bază) pentru satisfacerea necesităților de diagnosticare, tratament și reabilitare adecvată a pacienților cu AVC acut, dar în spitalele raionale situația variază și respectiv urmează să fie alocate resurse financiare și umane pentru dezvoltarea capacităților acestora. Cercetarea a stabilit necesitatea definitivării modalității de asigurare financiară a sistemului de referință prin alocări specifice din fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală. Experții califică criteriile de eligibilitate ca fiind cel mai adecvat instrument pentru contractarea instituțiilor medicale desemnate pentru tratamentul adecvat de urgență a pacienților cu AVC acut.

Concluzii. Modelul de sistem național de referință, diagnostic și tratament al pacienților cu accidente vasculare cerebrale acute, identificat în această cercetare, corespunde aspectelor economice, sociale și de infrastructură a Republicii Moldova. Implementarea acestuia va asigura

accesibilitatea pacienților la servicii medicale specializate de urgență în timp util, ceea ce va duce la creșterea calității serviciilor medicale acordate în Republica Moldova.

Cuvinte cheie: Accident vascular cerebral acut, sistem național de referință diagnostic și tratament, centru de AVC primar, management etapizat al pacienților cu AVC acut.

PRACTICI DE GESTIONARE A IMAGINII INSTITUȚIEI DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ PRIMARĂ

Adela CIOBANU

Alina TIMOTIN

Scopul. Identificarea cunoștințelor și practicilor managerilor referitor la gestionarea imaginii instituției de asistență medicală primară în vederea elaborării recomandărilor privind formarea și promovarea imaginii corporative a prestatorilor din asistența medicală primară.

Obiective. Analiza practicilor și a cadrului normativ național privind imaginea instituției de asistență medicală primară; colectarea opiniilor și analiza practicilor managerilor privind gestionarea imaginii instituțiilor de asistență medicală primară; evaluarea practicilor aplicate de către angajații instituțiilor medicale publice primare în gestionarea imaginii instituției; elaborarea recomandărilor privind formarea și promovarea imaginii corporative a prestatorilor de servicii de sănătate la nivel de asistență medicală primară.

Materiale și metode. Tipul de studiu: mixt. Studiul cantitativ a fost adresat directorilor, vicedirectorilor, managerilor și șefilor de secții din IMS din AMP (eșantion: 384 de persoane). În calitate de instrument de cercetare a fost utilizat *Chestionarul privind gestionarea imaginii instituției medicale din asistența medicală primară elaborat în interesele studiului*. În studiul calitativ au fost organizate 5 ședințe de focus-grup a câte 6-7 persoane (manageri ai instituțiilor medicale publice primare) Perioada de colectare a datelor: 2021-2022. *Metodele studiului:* istorică, sociologică, comparativă, biostatistică, grafică.

Rezultate obținute. Eșantionul cercetat a fost format în 24,0% (n=97) din bărbați și 76,0% (n=229) de femei. Majoritatea (41,2%) sunt șefi de centre de sănătate; 24,8% – șefi de subdiviziuni ale IMS din AMP; 8,1% – șefi de CMF; iar 3,8% – manageri.

Experiența profesională generală a persoanelor participante în studiu variază în limitele de la 2 până la 46 de ani, în mediu $28,3 \pm 5,31$ de ani, iar cea în funcție managerială – de la 2 până la 37 de ani, în medie $15,6 \pm 3,48$ de ani. Ponderea respondenților cu experiență managerială până la 10 ani prevalează față de cei cu o experiență de 11-20 de ani și peste 20 de ani (56,6% versus 24,8% și 17,4%, corespunzător). Majoritatea respondenților au menționat faptul că, la momentul angajării, imaginea instituției era foarte bună și s-au bucurat de oportunitatea respectivă (61,1%), au fost mai puțini cei care la momentul angajării au avut unele cunoștințe privind acest aspect (20,2%). Au fost și din cei care nu cunoșteau nimic despre instituție – 16,7%, iar pentru 8 respondenți (2,0%) la momentul angajării nu a contat reputația instituției medicale.

Clasamentul factorilor care concurează în mod pozitiv la formarea imaginii pozitive este determinat în primul rând de orarul de activitate (80,6%), căile de acces (72,2%), prezența rampei de acces pentru persoane cu dizabilități (65,2%), conveniența locației (56,6%). Pe primele locuri ale clasamentului factorilor care influențează în mod negativ imaginea instituției se plasează: timpul de așteptare (60,1%), așteptarea realizării investigațiilor (56,8%), așteptarea